

“Si no concreto la idea, no puc escriure”

Josep Maria Espinàs (Barcelona, 1927), escriptor i articulista, és el XXIV Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El jurat designat per Òmnium Cultural va fer públic el veredicté el mateix dia de la concessió del premi, el 10 de juny. En aquesta entrevista, Espinàs parla bàsicament dels seus dos darrers llibres, 'Temps afegit', recull d'apunts sobre allò que ens envolta, i 'A peu per Galícia', el seu catorzè llibre de viatges.

Dos llibres de Josep M. Espinàs es trobaven al taulell de novetats el dia que va ser proclamat Premi d'Honor de les Lletres Catalanes al Palau de la Música Catalana de Barcelona: *A peu per Galícia*, el seu catorzè llibre de viatges, i *Temps afegit*, format per notes d'observació i reflexió, tots dos publicats per Edicions La Campana, el segon en la nova col·lecció "Campànules". A més, un tercer èxit recent de La Campana, la novel·la *13,99 euros*, del francès Frédéric Beigbeder, es pot llegir en una modèlica traducció d'Espinàs.

—*Temps afegit* comença amb una reflexió sobre l'edat de l'autor, poc després d'haver fet, el 7 de març de 2000, 73 anys. La reflexió, la preocupació, per l'edat, és el que gesta el llibre?

—No. L'edat és present en tots els textos i en tot el que he escrit, fins i tot els viatges a peu. I, a més, moltes notes no són producte dels meus setanta anys, sinó que les penso des de fa temps. Les sensacions són de sempre i potser les reflexions són més del meu present. Per alguns comentaris que m'han fet, els lectors de quaranta anys s'identifiquen amb la meva visió d'un moment del temps. Hi ha observacions que poden ser compartides per gent molt més jove que jo.

—En quin moment penseu en el llibre?

—El llibre comença una nit, amb una primera nota, i l'endemà una altra, i només quan en tenia unes deu de fetes vaig pensar que podria continuar-les per fer-ne un llibre.

—Les notes són curtes i variables.

—S'acaben quan no tinc res més a dir o pensar sobre el que volia dir. Hi ha una intensitat que es perdria si les hagués allargassat. L'extensió que tries és aquella en què et sents natural.

—D'aquesta manera, heu fet, indirectament, un llibre contra la xerrameca, com, d'altra banda, són els vostres llibres, però aquest potser de forma més clara perquè la temptació de la digressió hi era més forta.

—No se m'havia acudit. Tinc la impressió que en el llibre hi ha una tensió literària. Em veia incapaç d'aprofitar un d'aquests temes, trobar-hi més idees i fer-ne vint pàgines. Em faria molta mandra. Seria com forçar-me a mi mateix. He tingut la sort de no escriure de manera forçada, mai. Faig les coses per un impuls no programat i en un moment determinat escric de determinades coses d'una determinada manera. En aquest sentit, sóc molt fatalista i poc programador, per dir-ho així.

—Per l'edat de l'autor podria ser un llibre enyoradís, i no ho és gens.

—El present és el que compta i aquesta sensació de viure el present l'he tinguda sempre, d'ençà que era adult. Per a mi, el present és importantíssim. Del futur, ja en parlarem demà, i l'ahir s'ha esborrat. No he pensat mai en el pas del temps d'una manera reflexiva. Molta gent pensa més en el futur, i per això quan es fa gran s'angoixa. El present els fa nosa. El dia a dia els és empipador perquè encara no és el cap de setmana.

—Heu continuat fent més notes com les del llibre?

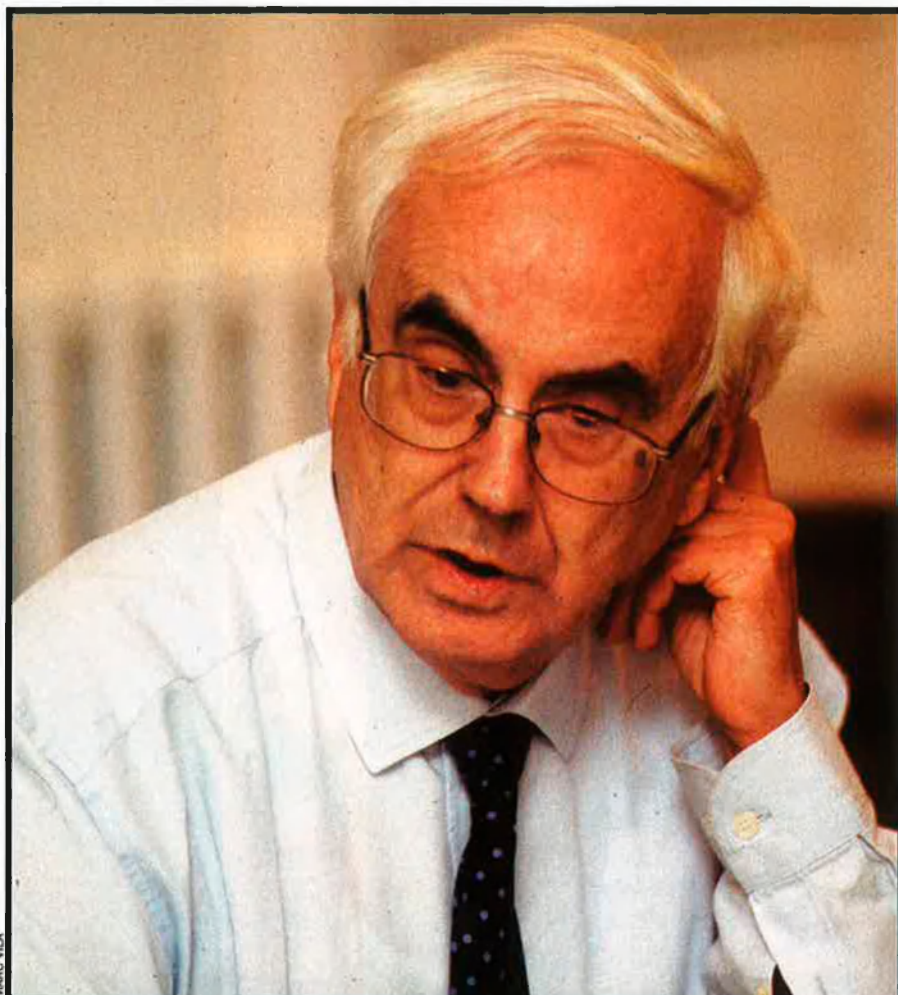
—No. Això també em sembla bastant propi de mi: de la mateixa manera que no programo abans un llibre, tampoc no continuo i vaig cap a una altra cosa. El llibre és diferent de tot el que he fet, narració i viatge. I com que no escric memòries ni n'escriré, va ser una bona idea de l'editora posar a la coberta "Com un autoretrat". Parlant de les coses acabes parlant de tu sense la voluntat de fer-ho.

—Al costat de l'Espinàs fatalista, imprevist, hi ha, però, l'Espinàs que manté el costum del viatge a peu.

—Els viatges van començar de forma imprevisible i han continuat de forma imprevisible. Si els hagués programat potser hauria triat l'Empordà en comptes de la Llitera o l'Alcalatén, opcions menys comercials. També vaig deixar d'escriure novel·les, després d'haver-ne fet unes quantes.

—Però, per què prossegueix amb els viatges, a diferència de les novel·les?

—Perquè són una addicció, una droga, per a mi. Estàs uns dies immers en un món que no és el teu, sense la programació quotidiana. No saps què viuràs, què et passarà, amb qui parlaràs, qui coneixeràs. És un desafiament personal. I són formatius, com a persona i com a

MARC VILA

"El present es el que compta i aquesta sensació de viure el present l'he tinguda sempre. Per a mi, el present és importantíssim. Del futur, ja en parlarem demà, i l'ahir s'ha esborrat."

Tot l'Espinàs editat per La Campana es troba a l'abast del lector

El lector que busca un títol de Josep M. Espinàs el pot trobar al taulell de novetats, on des de fa molts anys sempre n'hi ha algun, i sovint dos, com s'escau ara —*Temps afegit* i *A peu per Galícia*—, o bé als prestatges, per antic que sigui. I en el cas que la llibreria no el tingui, el pot demanar a la distribuïdora de l'editorial perquè cap dels nombrosos títols de l'autor editats per La Campana, que té publicat gairebé tot Espinàs, no està descatalogat. Cap lector d'Espinàs no pot patir la frustració de quedar-se sense un llibre seu: aquesta és la filosofia de La Campana.

A part dels volums de l'obra completa apareguts, Espinàs ha publicat vint-i-sis títols a La Campana. Catorze corresponen a la sèrie de viatges a peu, tres dels quals són reedicions de viatges publicats amb anterioritat a la fundació de l'editorial.

Les xifres de vendes més altes dels llibres de viatge les han assolit, ara com ara, els més antics, per una raó clara: són els que han estat més temps a la venda. Així, el de la Terra Alta en té venuts 19.000; la Llitera, 22.000, i l'Alt Maestrat,

14.000. Dels apareguts a continuació, els camins de cendra del Berguedà, l'Alcalatén, Matarranya i la Marina, se n'han venut 9.000, 8.000, 10.000 i 8.000, respectivament. El de Castella, que ve després, ha interessat més i es troba al nivell dels primers, amb 16.000. Finalment, els tres darrers, País Basc, Extremadura i Galícia, també han causat un gran impacte, amb 14.000, 11.000 i 12.000, respectivament. Una altra mena de viatge, el dels Grans Magatzems, porta 9.000 exemplars venuts.

El teu nom és Olga, amb trenta-dues edicions i 70.000 exemplars, és el major èxit. A més, s'ha traduït al castellà, anglès, alemany, italià, neerlandès, brasiler, japonès i txec. Deu edicions té *Aprendre a conviure*. Notable és la xifra de 15.000 assolida per un llibre de narracions, *Un racó de parai-gua*. De la novel·la *Vermell i passa*, se n'han venut 7.000. I d'*Inventari de jubilacions*, llibre de confessions i reflexions, 14.000. El jurat del Premi d'Honor ha distingit un dels autors més vius, editorialment parlant, de la literatura catalana. **LL. B.**

PREMI DE PERIODISME D'INVESTIGACIÓ RAMON BARNILS

EL SETMANARI EL TEMPS
CONVOCA EL
II PREMI DE PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ RAMON BARNILS

La dotació del premi serà de 3.005 euros. Els treballs, inèdits i escrits en català, hauran de presentar-se al setmanari EL TEMPS (Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València) abans del 30 de setembre.

L'obra guanyadora serà publicada al setmanari EL TEMPS.

El jurat del premi estarà format pels periodistes del setmanari EL TEMPS: Núria Cadenas, Miquel Calvet, Oriol Cortacans, Joan Manuel Oleaque i Enric Rimbau.

El premi es farà públic durant el sopar de lliurament dels Premis Octubre que tindrà lloc a València el 26 d'octubre de 2002.

Per a més informació:

EL TEMPS

Av. Baró de Càrcer, 40, 13.
46001 València
Tel. 963 535 100 o Fax: 963 534 569
eltemps@eltemps.com
<http://www.eltemps.com>

escriptor. El més habitual és parlar de l'esperit d'observació de l'Espinàs, de la mirada. Però també viatjo amb l'oïda i l'olfacte. I aquests estímuls, són diferents cada vegada, són els que el lector també troba en cada llibre.

—El de Galícia sembla més ric en situacions que molts altres.

—Se'm va escapar de dir, perquè això no ho dic mai, que era el millor dels que he fet. Potser teniu raó en una cosa: Galícia ofereix una intensitat d'estímuls molt gran.

—Martí de Riquer manava als alumnes que deien tenir una idea que l'exposessin per escrit. Només si ho podien fer, comprovarien que la tenien. En els articles, i ara a *Temps afegit*, no heu fet més que posar a la pràctica el mètode de Riquer, demostrar al lector que teníeu una idea.

—Si en paraules no ho saps explicar és inútil dir que tens una idea. Tindràs un tema, no una idea. La gent confon tema amb idea. Jo he pensat coses fent el llibre que s'han traduït en paraules. Durant el dia penses, tens intuïcions, ganes de dir coses, però si no les concretes en idees, no pots escriure.

—L'escriptor, en el vostre cas, és la persona que detecta i que recull el que es troba en l'ambient, sense pretensions de ser diferent, original o brillant.

—Sense el cop d'efecte, clar. L'escriptor que fa llibres al llarg d'una vida que es va fent llarga, té uns lectors que no demanen enlluernament. Demanen idees, reflexions, imatges, moltes de les quals són traduccions literàries de visions que ells també tenen. I que al mateix temps justifiquen el ciutadà. Em sento molt justificat per la societat a la qual em dirigeixo. Jo no he volgut ni ser un ciutadà com qualsevol ni situar-me fora del corrent. Tampoc no vaig proposar-me ser escriptor. M'he trobat sent-ho. Són els llibres i la gent que et diuen que ho ets. Sóc un ciutadà que afegeix la condició d'escriptor.

Lluís Bonada